QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-primâ Martii.

M. RAYMUNDO FINOT, Doctore Medico, Præside.

An frequens cœli mutatio salubris?

I.

AER commune vitæ pabulum, quo uno vigent cuncta. Tardum dictu utile sit magis an necessarium? Sua sunt panis & aquæ, sua alimentorum supplementa, aëris nulla. Somni quoque vices aliquatenus pensat theé potus; leprosos videas carere sensu sospite vitâ, motu paralyticos, sanâ mente permultos, crudos non paucos in quibus tota fere perit coquendi virtus, jugi diarrhæâ, quotidiano vomitu, alios macie confici, corpus, non vitam amittentes. Unius respirationis æqua semper necessitas, cæteris functionibus vita adjuvatur, hâc continetur. Functiones à spiritibus, & concinnâ partium structurâ, has inter eminet pulmo, hujus sit an cordis necessitas major? incertum. Avulso corde ranas saltare, serpentes moveri constat, latrat canis, seseque in pedes conjicit; quin & hac parte exenteratum hominem ad Deum preces fudisse perhibent, non ita de animalibus Machinâ Pneumaticâ inclusis, quæ aëre defecta mox glebarum instar immota jacent, vitam quam inspiratione acceperant, celeri expiratione redditura. Qui studiorum amœnitates quærunt, totum id in aëre virtutis, spiritui nitrosalino, sulphureisque particulis referunt acceptum, jucundè magis quam utiliter; quis enim à peregrinis aëris dotibus vitæ munia repetat? aut quibus argumentis genuinam aëris naturam assequatur? hic cœcutiunt oculi, deficit palatum, fallitur odoratus, hebescunt sensus omnes medicorum fiducia, ut mirum videri possit, tria hæc habita veteribus principia, sine sapore esse, sine odore, sine succo, aquas, aëra, ignes. Veriùs dicam, sola aëris vis elastica tot observationibus intellecta tot experimentis fulcita, abunde & sanitatis & vitæ causas aperit.

I I.

PER volubiles ſanguinis globulos infuſus aër, ſpiritu prægnans, dum eâ quâ pollet partium tenuitate, penitiores illius porulos opplet, arctè compreſſus reſilit, reſiliunt & actuoſæ ſanguinis particulæ viciſſim compreſſæ; ut hoc mutuo Eluctantium partium diſſidio, ceu Elaterum turbâ ſuccuſſus ſanguis, velut oſcillatione quadam tumens, viciſſimque depreſſus in ſe agatur, cordis & arteriarum ictu reciproco in orbem ducendus. Hâc gemini motûs perennitate ſtat vita, chylus veluti piſtillis ſubactus colliqueſcit, evehitur in ſanguinem, niteſcunt ſucci, vigent ſpiritus, functionum ſeries æquabilis. Majores adhuc aëris vires quæris? animali recens ſuffocato inſufflatus in canalem thoracicum aër, ſic vitæ gubernacula temperat, ut pro aëris modulo, pulſet cor, & vita revocetur. Quin & miaſmata quibus inquinatus aër luem ſpargit, eundem ſalutis & vitæ præſidem arguunt, arguunt terrarum tractuſque maris, quos habent Syria & Ægyptus, endemiis febribus obnoxii, indorum plagæ peſtilentes. Sic Polonos Plica, Ægyptios Elephantiaſis, Rachitis Anglos, Americanos venerea lues inficit; ſed & occultam mirare regionum idioſyncraſiam; Ex inſulis alias habes, quæ mulieres, alias quæ viros necare amant; alterum alit prodigii genus monſtrorum ferax Affrica, ubi plagam videre eſt, cui indigenarum mors in uſu eſt, advenarum ſalus in pretio: illic enim ex Luſitanis loci viris, vix quinquagenarios, ex hoſpitibus, modo Æthyopes fuerint, etiam centenarios facile reperias. Nec à vero alienum eſt ad aëris temperiem ingenia, mores, corpuſque fingi; hinc Germania fortes, Graves Hiſpania, Polonia nobiles, Anglia induſtrios, Quæſtuarios Batavia, felicia omni ex parte ingenia, Gallia profert. Scilicet aëri ſpiritus congeneres; ut quæ ſpiritibus affinia ſunt, aëri reſpondeant, adeo ſubtilia ſunt aut vaporoſa: ſic ſalia volatilia reparant ſpiritus, colligunt vires, vinum fugat ſyncopen vel naribus admotum. Vice verſâ male ſano aëri conſonant quæ ſpiritibus inimica; ſic muſtacei vapores, carbonum halitus, ſpiritus peſſundant: nec minor aëris in ſanguinem poteſtas, qui ceu morbidæ labis oblitus, coccineum & grate rubentem, aëris acceſſione, colorem induit etiam in vaſculis.

I I I.

SED ſalutaria aëris commoda mire juvat cœli mutatio. Homo naſciturus à morbo vitam inceptat; quonam enim alio nomine indigitares partûs & parientis moleſtias? ſed has invexit aëris alternandi neceſſitas; loci mutatione primus fit ad vitam progreſſus. Scilicet! aſſidua ejuſdem aëris conſuetudo aut noxam affert, aut faſtidium. Fracti uſu continuo aëris elateres fatiſcunt, cumque ſemel ſubiere pulmones, victi jam ac remiſſiores, nec ſanguinem ſubigere, nec ſpirituum generationem promovere poſſunt: hinc interruptæ functiones, omniumque languor & inertia. Num hac de cauſa vetularum

halitibus infantes contabescunt? Effœtus scilicet repetitis haustibus aër, aut inutilis, aut inimicus. Contra alternâ locorum vicissitudine, novo jugique semper auræ prædivitis appulsu, spirituum cum pernicitate ubertas, cuncta facile permeando bonis omnibus sanitatem cumulat: Instituto naturæ congruit cœli mutandi necessitas; quorsum enim tam multiplices temporum mutationes? nubilæ, innubilæ temperaturæ cœli, apricitas, procellæ, imbres, si una cœli facies ad vitam satis esset: quo tonitruum fragores, fulgurum eclampsis? nisi aëri immutando explodendove? quo tam ordinatæ anni tempestatum vicissitudines? nisi novo identidem aëri hominibus advehendo: hinc si suas alternare vices omiserint, mille proferunt morborum genera: eodem collimant multiplex ventorum varietas, ortusque solis & occasus. Scilicet ut vel immotis hominum sedibus jugiter mutaretur cœli facies: nec aliud suadere potest aëris indoles, quem adeo volubilem natura fecit, ut sponte suâ ventorum mutationibus obsecundaret: quemadmodum enim dapibus saluberrimis exsurdatus stomachus, insuetis licet deterioribus pervelli amat; sic ad sanitatem facit locorum & cœli etiam in deterius mutatio: pessimum cœlum quod fecit ægrotum; inde phthisicorum, asthmaticorum, & hystericarum nonnullis auxilio est etiam crassior aër, nocet liquidior.

I V.

QUOD vitiis obnoxius sit aër nemo non novit. An hæc illi contingunt à propriâ principiorum antipraxia? An ab occultis miasmatis? Sicut enim optima hominis temperies sensim deteritur, ita temporum lapsu vitium facit melior cœli temperatura: hinc aërem à primigeniâ virtute desciviſse non ita à ratione alienum, hoc argumento quod à diluvio longe brevior facta sit hominum ætas: ut ut sit, arcana aëris vitia produnt ea rura, ubi si diutius moram feceris, statim iniqua surgit valetudo, quæ si mutaveris pristina redit sanitas. Sed ex aporrhæis sæpius repetenda esse aëris inquinamenta certo certius est; ejus sunt sortis halitus, qui terræ motus & chasmata sequuntur, imo & sine ullo telluris hiatu aut concussione, interdum sese efferunt effluvia quæ aërem derepente venenant: sic Oxoniæ pestilentis auræ subito afflatu trecentos & amplius Anglos enecatos memoriæ proditum est: cespitis fumum phthisicis auxiliari ferunt, ut regiones in quibus cespites comburi solent; phthisicis vacent. Tot mala securius tutiusque emendabit cœli mutatio: hac arte renovatus, quo vivimus spiritus, imminentes morbi causas velut in embryo comprimet, inustamque serpentis mali labem, aliàs ineluibilem delebit: sic urbium incommodis quæsita olim curiosè medicina hortulis, villis, rure suburbano; vice versâ videas hodie studiosos, litteratos, libris impallentes, mulieres, & quotquot desidem agunt vitam, fluxis adeo resolutisque viribus; nec aliunde major tot causariorum, rheumaticorum, arthriticorum, hystericarum seges; Ex

quo ſedes alternare ceſſatum eſt, macies & nova febrium terris incubuit cohors, ſemotique prius tarda neceſſitas lethi corripuit gradum. Recens enim prorſuſque novus aër, nativâ virtute dives, ævo longiori ſolus olim par erat, qui nunc velut effœtus & quaſi ſenio quodam exſuccior, mutari poſtulat, ut quidquid antiquæ virtutis reſiduum, per varia loca diſſeminatum adhuc retinuit, hauriri poſſit.

V.

POSTHAC cœli mutandi neceſſitatem quis negaverit? aut quis non potius in deliciis habeat facilem adeo & parabilem prorogandæ vitæ legem, quæ, dum mentem & ſenſus acuit, corpus & animum exhilarat, nec ſuis partibus deerunt muſarum cultores avari, aut rerum graviſſimarum adminiſtri, ſi hoc uſurpent ſanitatis tuendæ perfugium, amant alterna camænæ, ipſaque negotia juvat ejuſmodi animi laxamentum amara curarum eluere efficax; quantum addit ad vitam animi tranquillitas, tantum detrahit nimia corporis inertia: Ea nimirum eſt hominis vitæ conditio ut illi identidem ſit mutanda tellus, ne diutius eundem ſorbens aërem, lentum hauriat venenum; ſimili ratione non ventilatus aër indubitatæ mortis inſpirat cauſas; ſic in Affricanis littoribus familiares ſunt tranquillæ tempeſtates, νηνεμίας vocant, tractuum illorum incolis graves; pari de cauſa longiori malaciâ, nautæ languent, donec aëre viribuſque defecti pereant; hæc contingant neceſſe eſt, quoties torpentis aëris elateres aut nimiâ humiditate terrarumve expirationibus emolliti, aut longâ intermiſſione fracti, ſuo defecerint officio. Sic puteis & ſpecubus diu concluſus aër incautos perimit: hæc illa eſt ad vitam ſic comparata cœli mutatio, ut conclamatis ferè ſanitatis rebus velut ultima perituris ſuperſit in naufragio tabula. Ad tabias phthiſicos & aſthmaticos relegabant Romanorum Medici; ſerenum aliis Ægypti aërem ſuadebant. Tabi Anglorum flagello medetur Gallicanus aër: adeo omnibus utile eſt, infenſum nemini modo in agro, modo in urbe eſſe, ſæpius in agro. His concinit nautarum experientia quos morti vicinos exſcenſione factâ convaluiſſe conſtat. Scilicet non idem eſt maris & terrarum aër. Sic ſi littoribus ſuis deceſſerint ſcorbutici, evadunt: colicos dolores etiam contumaciſſimos ſolvit factum ad milliaria aliquot equo rhedave iter. Solenne denique pancreſton eſt patria terra, adeo ſanitatem fovet aut reſtituit cœli mutatio.

Ergo frequens cœli mutatio ſalubris.

Proponebat Pariſiis PHILIPPUS BERNARDUS DE BORDEGARAYE, Pariſinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1697.

Apud Franciſcum Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typographum.